

השואל את הפרה פרק שמיני בבא מציעא

ק.

עין משפט
גר מצוה

(6) ב"ק (1) ז"ב ב"ה.
(7) [ע"ל כו' ע"ג] (8) ע"ל
כ"ו [ב"ק ל"א: (ד) קדושין
כ"ג: (8) [ב"ק] (1) [ע"ל
כ"ג].

הנהרות הב"ח

(6) ר"י ד"ה המחליף
וה"ל לא היה נ"ך למשך
הפרה והמורה נ"ל
ומינה או נחמק: (8) ד"ה
וקו זה אומר ב"ו זה אומר
ב"ו יתלוך: (9) תוס'
ד"ה ולתו וכו' ד"ה שפך
כ"ג:

הנהרות הגר"א

[א] ג"כ אח"כ ישנן
ט"ו. י"ב וה"ה דהמ"ל
א"ש"א וכו' בגדול אח"כ
כיון דל"כ שטעה דאוריית'
ומש"ל ל' ז"ב א"לל משום
דמתי' סומכוס היא מתייש'
בשפ"ה או אומר ב"ו יתלוך
ו"ל דה"ל לסומכוס א"ל
למסקנא אח"כ הירש"א גם
כרנן דמתירי שטעה וא"ל
י"ל ל"כנע ומש"ל ל"כנע
דל"ף ע"י ג"גל ויתלוך
המחליף אח"כ סומכוס
(ועמ"ס ריב"ז ח"מ סי'
ע"ה ס"ק מ"ו וכו' ר"ב
ס"ק טו: [ב] ר"י
ד"ה מודה סומכוס. ולקמן
ט"ו. י"ב ז"ב ע"ה
נקט אוקיימא דרב שמת'
דאיסרי: [ג] תוס' ד"ה
ה"ה נראה ט"ו. י"ב א"ל
דמ"ס מפרש דה"ה ב"ה
מתייש' קמ"ה וי"ך רנ"ן
ל"כ טעמיה כג"כ ושמת'
ושמת' ועמ"ס ריב"ז ח"מ
סי' ר"ב ס"ק ז':

מתני' המחליף פרה בממור. להכי נקט המחליף ולא אמר המוכר פרתו וילדה דאילו מוכר בממור לא קני לוקח עד דמשך וכיון דמשך מידע ידוע אזי ילדה כבר אז לא ילדה כבר וילכא לנפקויה צעד שלא מכרתי ומשלקחתי אבל מחליף פרה בממור לא היה נ"ך למשך פרה (6) או המחמור דלחד מהן שמשך נקנין מחליף לחבירו במשיכמו של זה בכ"מ שהן כדלמרינן בזהב (לעיל דף מו.) כל הגשעה דמיס בלאחר כיון שזכה זה נתחייב זה בחליפין לפי שכשמשך זה בעל הפרה את המחמור ניקנית הפרה לבעל המחמור ואין ידוע אם ילדה או לא ילדה: וכן המוכר שפחתו. דק"ל (7) עד כעניי נקנה כנסף וכשמן מעמט ניקנית לו השפחה ואפילו היא צבית בעלים ואין ידוע אם עד שלא ילדה נתן הכסף והעובר שלו או לאחרי שילדה והולד של בעלים זה אומר (8) בן זה אומר בן יתלוך: ישנע המוכר. בגמרא פריך פ"ק ע"ה: **גמ'** בסמיטא. ק"ן זוית הסמוכה לרחבה ומוכרין בה בהמות ועבדים: **אימור דאמר סומכוס שמה ושמה.** צבור שנגח את הפרה (ב"ק דף מו.): **ברי וברי.** כגון מתני' דהו אומר בן הוא זה אומר בן הוא מי אמר: **סנא סויסא.** שמה ושמה מכלל דרישא ברי וברי דתרי בשמה ושמה למה לי: **מודה סומכוס היכא דאיכא שנועה דאורייתא.** [ב] דלקמן (8) מוקמינן לה דנקטעה לדה דלאו הילך הוא האי דקא מודי ליה בגויה וא"ת ליה נשבעין על העבדים וא"ת ליה טענו בחטים והודה לו בשעורין חי"ב: מה שטענו לא הודה לו. דלא דמי לטענו ק"ו והודה לו ב' דהתם מקלמ טענה עמיה הודה לו אבל זה מודה לו בעד אחר וע"י שטענו א"ל להדיס: ועוד. אפילו אימ ליה כ"מ"ד טענו חטים והודה לו בשעורים חי"ב: הילך הוא. א"ת זה שמודה עליו מוכן הוא ליטלו ואיכא למ"ד דהילך פטור בפ"ק (דף ד.): **דמי עבד גדול.** מפרמי לך בידך שתקנה לו ולא קנית ומצועו דמדיס: וזה אומר דמי עבד קטן. יש לך בידך: **עומרי שדה גדולה.** מנין עומרים של שדה גדולה זה אומר מנין עומרים של שדה קטנה מכרתי לך: כסות

הורה לו ומה שהורה לו לא טענו ועוד הילך הוא ועוד אין נשבעין על העבדים אומר רב בטוענו דמי שדה קטנה ושמואל אומר בטוענו כסות עבד גדול כסות עבד קטן שדה גדולה עומרי שדה קטנה

קשה דכשליה המניח (ב"ק דף נה: ושם) אמתני' דזה אומר שורך הויק זה אומר לא כי אלא כנלע לקה המע"ה וקאמרינן בגמ' זאת אומרת חלוקין עליו חבירי על סומכוס ולסומכוס יחלוקו ומתנינן דהתם איירי בברי וברי מדקמיני זה אומר לא כי כדלמך התם והשאה הלא סומכוס מודה כשהמוחוק טוען ברי שחוקתו מועלת וילכא למימר דהתם ס"ד דמיירי כג"כ ובשור חס דמשלם מגופו מ"מ מגילה דסומכוס פליג אמתני' לומר כשעומדת צביתו דמודה סומכוס כיון דטעין ברי וז"ת ואח"כ קאמר הא מני סומכוס היא לוקמה אפילו כרננן והכא לית לן למיזל במר קמא דליכא חוקה אחרת כנגדה דלוקמה בחוקת מעוברת והשאה היא דילדה וי"ל דחוקת מר"ה אפילו כתיבא טפי ואם היה עם חוקת ממון חוקת מעוברת אפילו סומכוס מודה דהמע"ה כדלשכחן בריש שור שנגח את הפרה (ב"ק דף מו.) ושם ד"ה שור) דלוקי רישא כסומכוס וקמיני סיסא פרה שנגחה השור ואינו יודע אם הולד היא צבית נגיחה ופרה דחד וולד דחד בעל הפרה משלם רביע נוק דלמך ידעין דשופות אימ ליה ואינו משלם אלא כאלו ודאי וולד סייע דהמע"ה וה"ע דליכא מרי חוקה לבעל הפרה חוקת מעוברת והשאה ליה חוקת ממון אלא מן הולד גובה שמינית שזהו ח"י חלקו אע"ג שהוא מוחזק דחוקת מעוברת היא כנגדה וקשה דלעיל (דף טו:) מן שאלה יודע וסברה למחר זה אומר איני יודע זה אומר איני יודע יתלוך ואח"כ מרי חוקה חוקת קיימת והשאה היא דמתה בשעת שפירות וגם חוקת ממון וי"ל דיתלוך לא קאי אשאלה היום וסברה למחר: ר"ג זה אומר גידול זה אומר רבן ישבע המוכר. מרישא (דף טו:) דזה אומר שאלה זה אומר שטעה ישנע מני למיפך אלא דניחא ליה למיפך ממתני' דקאי בה ולפירוש רבינו שמואל א"ש דהתם מודה סומכוס דלא אמר יחלוקו כיון שהוא מוחזק וטוען ברי: **ד"ב** עבד גר"ה. פירש בקונטרס נחמי לך דמיס לקנות עבד גדול וקשה דלא הוה ליה למינקט במתנינן לוקח ומוכר אלא שילח ומשלה אלא נראה לרי' דמיירי שמכר לו עבד

וליהוי ברשותא דמאן קיימא. וא"ת וכו' נמי הוי הולד ברשות לוקח אין זה הוכחה דקנאה דהא אמרינן ב"ה (ב"ב דף לו.) הגדרות אין לכן חוקה משום דשמה מאליהן צלו לרשותו או מפסן ברצון כשהן הולכות לרעות וכי מימא הכא משפחה פריך דלמרינן

התם קטן המוטל צביריה יש לו חוקה דהא משני הכא בעומדת כג"כ שפחה נמי כ"ו משמע דמפרה נמי פריך ועוד דקטן נמי דיש לו חוקה מפרש התם טעמא משום דלימא לא מנישא ברא אלא הכא שמכר האם למה אין לומר שהולכה צבית עמה לביית לוקח נמקוס שיש לה להיות וי"ל כיון דליכא דרנ"ה דמומנ"ה (9) ויש ספק בדבר בלא טענותיהן וטוען ברי הלוקח אם הוא ברשותו אין להוציא מידו אלא אם היה טוען שמה כפרה הוא שלא מועיל חוקתו מספק ולא דמי לאחד שהפקיד טלה מי אלא בעל הבית ויש לבע"ה כמו כן טלה מי ומת אחד מהן דלמך צפ"ד דצבורות (דף יח: ושם) דהמפקיד הוי המע"ה ומועלת חוקת בעל הבית אע"פ שטוען ספק דהתם היה מוחזק נודחי בטלה מי מעיקרא אלא כן לא הוחזק מעולם לוקח בולד זה נודחי אלא מוכר אם הוא מוחזק מועיל אפ"י הוא טוען שמה שהיה מוחזק נודחי מתחילה קודם מכירה כשהיה פרה מעוברת ואע"ג דלא דמי ממס להיא דצבורות דהתם הוחזק נודחי בולד מתחילה אלא הכא לא הוחזק מעולם נודחי וולד אחר שנולד אלא בעובר ולפי מה שפי' שחוקת לוקח מועלת כשטוען ברי א"ש דמשי דקיימא כג"כ וכן משני דקיימא ברשות לוקח ומינה וי"מ שטעי דקיימא ברה"ר אלא אין דרך בהמה ושפחה להתעבד שם כמו כג"כ וקיימא וברשות בעלים:

ה"א בני סומכוס היא. [ג] נראה לרבינו שמואל מדל"ה קאמר אלא הא מני סומכוס היא משמע דלא הדר ביה ממה דלוקמה בעומדת כג"כ ולא איירי סומכוס אלא בשאין מוחזק לא זה ולא זה אלא היכא דמוחזק מודה סומכוס דעל אידך להביא ראייה וק' לרי' דלעיל (דף טו:) אמרינן דזה אומר איני יודע אם שאלה אם שטעה זה אומר איני יודע יתלוך ואוקיימא (10) כסומכוס ואע"ג שהשוכר מוחזק בעמיתו וי"ל התם שהמוחזק נמי טוען שמה אין חוקתו מועלת אלא הכא אוקיימא בעומדת כג"כ כ"י לוקמה אפילו בברי וברי דאי הוה מוחזק חד מנייהו הימה מועלת חוקתו ומינה

קשה דכשליה המניח (ב"ק דף נה: ושם) אמתני' דזה אומר שורך הויק זה אומר לא כי אלא כנלע לקה המע"ה וקאמרינן בגמ' זאת אומרת חלוקין עליו חבירי על סומכוס ולסומכוס יחלוקו ומתנינן דהתם איירי בברי וברי מדקמיני זה אומר לא כי כדלמך התם והשאה הלא סומכוס מודה כשהמוחוק טוען ברי שחוקתו מועלת וילכא למימר דהתם ס"ד דמיירי כג"כ ובשור חס דמשלם מגופו מ"מ מגילה דסומכוס פליג אמתני' לומר כשעומדת צביתו דמודה סומכוס כיון דטעין ברי וז"ת ואח"כ קאמר הא מני סומכוס היא לוקמה אפילו כרננן והכא לית לן למיזל במר קמא דליכא חוקה אחרת כנגדה דלוקמה בחוקת מעוברת והשאה היא דילדה וי"ל דחוקת מר"ה אפילו כתיבא טפי ואם היה עם חוקת ממון חוקת מעוברת אפילו סומכוס מודה דהמע"ה כדלשכחן בריש שור שנגח את הפרה (ב"ק דף מו.) ושם ד"ה שור) דלוקי רישא כסומכוס וקמיני סיסא פרה שנגחה השור ואינו יודע אם הולד היא צבית נגיחה ופרה דחד וולד דחד בעל הפרה משלם רביע נוק דלמך ידעין דשופות אימ ליה ואינו משלם אלא כאלו ודאי וולד סייע דהמע"ה וה"ע דליכא מרי חוקה לבעל הפרה חוקת מעוברת והשאה ליה חוקת ממון אלא מן הולד גובה שמינית שזהו ח"י חלקו אע"ג שהוא מוחזק דחוקת מעוברת היא כנגדה וקשה דלעיל (דף טו:) מן שאלה יודע וסברה למחר זה אומר איני יודע זה אומר איני יודע יתלוך ואח"כ מרי חוקה חוקת קיימת והשאה היא דמתה בשעת שפירות וגם חוקת ממון וי"ל דיתלוך לא קאי אשאלה היום וסברה למחר: ר"ג זה אומר גידול זה אומר רבן ישבע המוכר. מרישא (דף טו:) דזה אומר שאלה זה אומר שטעה ישנע מני למיפך אלא דניחא ליה למיפך ממתני' דקאי בה ולפירוש רבינו שמואל א"ש דהתם מודה סומכוס דלא אמר יחלוקו כיון שהוא מוחזק וטוען ברי: **ד"ב** עבד גר"ה. פירש בקונטרס נחמי לך דמיס לקנות עבד גדול וקשה דלא הוה ליה למינקט במתנינן לוקח ומוכר אלא שילח ומשלה אלא נראה לרי' דמיירי שמכר לו עבד

מא א מ"י פ"כ מלכות מכירה הלכה י ופר מ"מ סמך עשין פ"ג טו"ש"ח ח"מ סי' רנ"ב ספ"ק ח:
בב ב מ"י שם הלכה י טו"ש"ח שם ספ"ק ד:
גג ג מ"י שם הלכה י טו"ש"ח שם ספ"ק ח:
גד ד מ"י פ"ה מה"ל טוען וטוען הלכה א סמך עשין פ"ג טו"ש"ח ח"מ סי' רנ"ב ספ"ק ח:
מוסף רש"י
המחליף פרה בחמור וילדה. להכי נקט מחליף בני בהמה ולא נקט מוכר כדנקט בשפחה. דבהמה אינה נקנית בכסף עד שמשך וכו' משך דבר הנראה לעינים הוא אם ילדה אם לא ואין כאן ספק. אלא בחליפין מתוקמת טען שלא משך בעל המחמור את את המחמור ונקמת הפרה כל בעל המחמור במשיכה המחמור ככל מקומו שהיא כדנקט בקדושין (ב"ב.) כל הנשעה דמיס פלחמ כיון שזכה זה נתחייב זה בחליפין ולא דעינן השאה א' ככר ילדה פרה ששפת משיכה המחמור וברשות מוכר ילדה או לאחז משיכה המחמור וברשות לוקח ילדה (ב"ב טו.) וכן המוכר שפחתו. עבד כנפי נקיה ככסף ואע"ג שאין לפניו שפת מתן מעמט (שם.) אמר סומכוס אפילו בברי וברי. דשיניה טוענים טענות ברי ואפילו היכי דמנכס טוען ברי ל' שאני חיוב ואפילו הכי כיון דלבי דיהא מספקא מתן קאמר קושטא חלוקין (ב"ב דף טו.)

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones